

32003L0086

3.10.2003

ОФИЦИАЛЕН ВЕСТНИК НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

L 251/12

ДИРЕКТИВА 2003/86/ЕО НА СЪВЕТА
от 22 септември 2003 година
относно правото на събиране на семейството

СЪВЕТАТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 63, параграф 3, буква а) от него,

като взе предвид предложението на Комисията ⁽¹⁾,

като взе предвид становището на Европейския парламент ⁽²⁾,

като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽³⁾,

като взе предвид становището на Комитета на регионите ⁽⁴⁾,

като има предвид, че:

- (1) С оглед постепенното установяване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие Договорът за създаване на Европейската общност предвижда, от една страна, да се приемат мерки, насочени към гарантиране на свободното придвижване на хора заедно със съпътстващи мерки, свързани с контрола по външните граници, убежището и имиграцията, а от друга — да се приемат мерки, свързани с убежището, имиграцията и защитата правата на гражданите на трети страни.
- (2) Мерките относно събирането на разделени семейства следва да се вземат в съответствие със задължението за защита на семейството и зачитане на семейния живот, което е основно в редица актове на международното право. Настоящата директива зачита основните права и спазва принципите, които са признати, по-специално, в член 8 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи и в Хартата за основните права на Европейския съюз.
- (3) Европейският съвет на своята извънредна среща в Тампере на 15 и 16 октомври 1999 г. призна нуждата от хармонизиране на националното законодателство, свързано с условията за реадмисия и пребиваване на граждани на трети страни. В този контекст той декларира, че Европейският съюз трябва да осигури справедливо отнасяне към гражданите на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите-членки и че една по-енергична политика на интегриране трябва да има за цел да им бъдат предоставени права и задължения, сравними с тези на гражданите на Европейския съюз. За тази цел Европейският съвет поиска от Съвета бързо да приеме на основата на предложенията на Комисията съответните правни инструменти. Нуждата да се

постигнат целите, дефинирани в Тампере, бе препотвърдена от Европейския съвет в Лаакен на 14 и 15 декември 2001 г.

- (4) Събирането на семейства е необходимото средство, за да се направи възможен семейният живот. То способства за създаване на социокултурна стабилност, улесняваща интегрирането на гражданите на трети страни в държавата-членка, а това служи, между другото, за насърчаване на икономическото и социалното сближаване, което е и основна цел на Общността, изложена в Договора.
- (5) Държавите-членки трябва да прилагат разпоредбите на настоящата директива без дискриминация, основаваща се на пол, раса, цвят, етнически или социален произход, генетични характеристики, език, религия или вявания, политически или други убеждения, принадлежност към национално малцинство, богатство, раждане, недъг, възраст или сексуална ориентация.
- (6) За да се защити семейството и да се запази или създаде семеен живот, следва да се определят на основата на общи критерии материалните условия за упражняване на правото на събиране на семейства.
- (7) Държавите-членки трябва да са в състояние да приложат настоящата директива също и когато членовете на семейството пристигнат заедно.
- (8) Специално внимание следва да се отдели на положението на бежанците поради причините, които са ги принудили да избягат от страната си и които им пречат да водят там нормален семеен живот. Ето защо необходимо е да се предвидят по-благоприятни условия за упражняване на правото им на събиране на семейството.
- (9) Събирането на семейството при всички случаи трябва да визира членовете на семейното ядро, а именно съпругата и малолетните и непълнолетни деца.
- (10) Държавите-членки са тези, които трябва да решат дали желаят да разрешат събиране на семейството за роднини по права възходяща линия, пълнолетни несклучили брак деца, несклучили брак или регистрирани партньори, както и, в случаи на полигамен брак, за малолетни и непълнолетни деца на друга съпруга и на кандидатата за събиране на семейството. Когато държава-членка разреши събиране на семейството на тези лица, това не е пречка за държавите-членки, които не признават съществуването на семейни връзки в случаите, попадащи в обсега на настоящата разпоредба, да не предоставят на споменатите по-горе лица третиране като на членове на семейството във връзка с правото им да пребивават в друга държава-членка, така както е предвидено в приложимото законодателство на Европейската общност.

⁽¹⁾ ОВ С 116 Е, 26.4.2000 г., стр. 66 и ОВ С 62 Е, 27.2.2001 г., стр. 99.

⁽²⁾ ОВ С 135, 7.5.2001 г., стр. 174.

⁽³⁾ ОВ С 204, 18.7.2000 г., стр. 40.

⁽⁴⁾ ОВ С 73, 26.3.2003 г., стр. 16.

- (11) Правото на събиране на семейството следва да се упражнява при едновременно строго зачитане на признатите от държавите-членки ценности и принципи, по-специално във връзка с правата на жените и децата; това зачитане обуславя възможността да се предприемат рестриктивни мерки, които да се противопоставят на молби за събиране на семейството на полигамни домакинства.
- (12) Възможността да се ограничи правото на събиране на семейството за деца над 12-годишна възраст, чието първоначално местоживее не е заедно с кандидата за събиране на семейството, цели да се държи сметка за способността за интегриране на децата още в най-ранна възраст и гарантира придобиването от тях в училище на нужното образование и езикови познания.
- (13) Необходимо е да се създаде набор от правила, регулиращи процедурата за разглеждане на молби за събиране на семейства и за влизането и пребиваването на членове на семейства. Тези процедури трябва да са ефективни и управляеми, при отчитане на нормалното натоварване на администрациите на държавите-членки, а също така да са прозрачни и справедливи, за да могат да предложат подходяща правна сигурност на заинтересованите лица.
- (14) Събирането на семейство може да бъде отказано с надлежно мотивиран отказ. По-специално, лицето, което желае да получи разрешение за събиране на семейството му, не трябва да представлява заплаха за обществения ред и сигурност. Понятието обществен ред може да обхваща присъда за извършено тежко престъпление. В този контекст следва да се отбележи, че понятието обществен ред и сигурност обхваща също и случаите, когато гражданин на трета страна принадлежи към организация, подкрепяща тероризма, подкрепя подобна организация или има екстремистки стремежи.
- (15) Необходимо е да се насърчи интегрирането на членовете на семейството. За тази цел те трябва да придобият статут, който да бъде независим от този на кандидата за събиране на семейството, по-специално в случаите на разтрогване на брака или партньорството и да имат достъп до образование, работа и професионално обучение на същото основание, както и лицето, с което са събрани отново, при съответните условия.
- (16) Тъй като целите на предложената мярка, а именно установяването на право на събиране на семейството за граждани на трети страни, което да се упражнява по общи правила, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от отделните държави-членки и следователно могат поради мащаба и ефекта от тази мярка, да бъдат по-добре постигнати на общностно равнище. Общността може да приеме мерки в съответствие с принципа за субсидиарност, така както е предвиден в член 5 от Договора. В съответствие с принципа за пропорционалност, така както е предвиден в същия член, настоящата директива не отива по-далеч от необходимото за постигането на тези цели.
- (17) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола за позицията на Великобритания и Ирландия, приложен към Договора за

Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, и без да се засягат разпоредбите на член 4 от гореупоменатия протокол, тези държави-членки не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани с нея, нито са обект на прилагането ѝ.

- (18) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокола за позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за създаване на Европейската общност, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана с нея, нито е обект на прилагането ѝ.

ПРИЕ НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

Общи разпоредби

Член 1

Настоящата директива има за цел да определи условията за упражняване на правото на събиране на семейството от граждани на трети страни, пребиваващи законно на територията на държавите-членки.

Член 2

За целите на настоящата директива:

- а) „гражданин на трета страна“ означава всяко лице, което не е гражданин на Съюза по смисъла на член 17, параграф 1 от Договора;
- б) „бежанец“ означава всеки гражданин на трета страна или лице без гражданство, ползващо се със статут на бежанец по смисъла на Женевската конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., изменена с протокола, подписан в Ню Йорк на 31 януари 1967 г.;
- в) „кандидат за събиране на семейството“ означава гражданин на трета страна, пребиваващ законно в държава-членка и кандидатстващ или членовете на семейството на който кандидатстват за събиране на семейството, за да се присъединят към него;
- г) „събиране на семейство“ означава влизане и пребиваване в държава-членка на членове на семейството на гражданин на трета страна, пребиваващ законно в тази държава-членка, с цел да се съхрани единството на семейството, независимо дали семейните връзки са възникнали преди или след влизането на това лице.
- д) „разрешение за пребиваване“ означава всяко разрешение, издадено от компетентните органи на държава-членка, позволяващо на гражданин на трета страна да остане законно на нейна територия, в съответствие с разпоредбите на член 1, параграф 2, буква а) от Регламент (ЕО) № 1030/2002 на Съвета от 13 юни 2002 г. относно единния формат на разрешенията за пребиваване на гражданите на трети страни ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ ОВ L 157, 15.6.2002 г., стр. 1.

е) „непридружено малолетно или непълнолетно лице“ означава всеки гражданин на трета страна или лице без гражданство на възраст под 18 години, влизащи на територията на държава-членка, непридружени от възрастен, който да отговаря по закон или съгласно обичая за времето, през което грижата за тях не е поета от такова лице или всяко малолетно или непълнолетно лице, което е оставено само след влизането си на територията на държава-членка.

Член 3

1. Настоящата директива се прилага, когато кандидатът за събиране на семейството притежава разрешение за пребиваване, издадено от държава-членка със срок на валидност една година или повече, и с основание може да очаква да получи право на постоянно пребиваване, ако членовете на неговото семейство са граждани на трета страна независимо от правния им статут.

2. Настоящата директива не се прилага, когато кандидатът за събиране на семейството:

- а) кандидатства за признаване на статут на бежанец и заявлението му все още не е станало обект на окончателно решение;
- б) е получило разрешение да пребивава в държава-членка на основата на временна закрила или кандидатства за разрешение да пребивава на тази основа и очаква решение относно своя статут;
- в) е получило разрешение да пребивава в държава-членка на основата на субсидиарна форма на закрила в съответствие с международните задължения, националното законодателство или практиката на държавите-членки, или кандидатства за разрешение да пребивава на тази основа и очаква решение за своя статут.

3. Настоящата директива не се прилага за членовете на семейството на гражданин на Европейския съюз.

4. Настоящата директива не е в ущърб на по-благоприятни разпоредби, съдържащи се във:

- а) двустранни и многостранни споразумения между Общността или Общността и нейните държави-членки, от една страна, и трети страни, от друга;
- б) Европейската социална харта от 18 октомври 1961 г., изменената Европейска социална харта от 3 май 1987 г. и Европейската конвенция за правния статут на мигриращите работници от 24 ноември 1977 г.

5. Настоящата директива не засяга възможността държавите-членки да приемат или да запазят по-благоприятни разпоредби.

ГЛАВА II

Членове на семейството

Член 4

1. Държавите-членки разрешават влизането и пребиваването в съответствие с настоящата директива и при условие, че са спазени изискванията на глава IV, а също и на член 16, на следните членове на семейството:

- а) съпруг на кандидата за събиране на семейството;
- б) малолетните и непълнолетните деца на кандидата за събиране на семейството и на неговия съпруг, включително децата, осиновени в съответствие с решение, взето от компетентния орган на заинтересованата държава-членка или решение, което автоматически подлежи на изпълнение поради международните задължения на тази държава-членка или трябва да бъде признато в съответствие с международни задължения;
- в) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на кандидата за събиране на семейството, когато то притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите-членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.
- г) малолетните и непълнолетните деца, включително осиновени деца на съпруга, когато той притежава родителските права и децата се намират на негова издръжка. Държавите-членки могат да разрешат събирането на деца, родителските права над които се упражняват съвместно, при условие че другата страна, която съвместно упражнява родителските права, е дала своето съгласие.

Малолетните и непълнолетните деца, визирани в този член, трябва да са на възраст, която да не надхвърля определената за достигане на пълнолетие по силата на националното законодателство на заинтересованата държава-членка и да не са сключили брак.

Чрез дерогация, когато детето е на възраст над 12 години и пристигне независимо от останалите членове на семейството си, държавата-членка може, преди да разреши влизането и пребиваването по реда на настоящата директива, да провери дали то отговаря на условието за интегриране, предвидено от нейното действащо законодателство към датата на прилагане на настоящата директива.

2. Държавите-членки могат със закон или подзаконов нормативен акт да разрешат влизането и пребиваването по смисъла на настоящата директива, при условие че са спазени изискванията на глава IV за следните членове на семейството:

- а) родственици от първа степен по пряка възходяща линия на кандидата или неговия съпруг, когато те се намират на тяхна издръжка и не се ползват с необходимата семейна подкрепа в страната на произход;
- б) пълнолетните несклучили брак деца на кандидата или на неговия съпруг, когато са обективно неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние.

3. Държавите-членки могат със закон или подзаконов нормативен акт да разрешат влизането и пребиваването по смисъла на настоящата директива, при условие че са спазени изискванията на глава IV, на несклучилия брак партньор, гражданин на трета страна, с който кандидатът се намира в надлежно доказана стабилна и дълготрайна връзка или на гражданин на трета страна, който е обвързан с кандидата чрез регистрирано партньорство в съответствие с член 5, параграф 2 и на несклучилите брак непълнолетни деца, включително осиновени деца, а също и на пълнолетните несклучили брак деца, които обективно са неспособни да задоволят собствените си нужди по причина на здравословното си състояние, на такива лица.

Държавите-членки могат да решат по отношение на събирането на семейството регистрираните партньори да бъдат третирани като съпрузи.

4. В случай на полигамен брак, когато кандидатът вече има брачен партньор, живеещ съвместно с него на територията на държава-членка, заинтересованата държава-членка не разрешава събирането на семейството с друг брачен партньор.

По изключение от параграф 1, буква в) държавите-членки могат да ограничат събирането на семейството на кандидата с малолетни и непълнолетни деца на друг съпруг.

5. С цел да се осигури по-добро интегриране и да се предотвратят насилствените бракове държавите-членки могат да изискват кандидатът и неговият съпруг да са на минимална възраст, която да не надхвърля 21 години, преди съпругът да може да се присъедини към него.

6. Чрез дерогация, държавите-членки могат да изискват молбите за събиране на семейството на малолетни и непълнолетни деца да са подадени преди 15-годишна възраст в съответствие с разпоредбите на действащото им законодателство към датата на прилагане на настоящата директива. Ако заявлението е подадено след 15-годишна възраст, държавите-членки, които решат да приложат настоящата дерогация, разрешават влизането и пребиваването на такива деца на друго основание, различно от събирането на семейството.

ГЛАВА III

Подаване и разглеждане на заявлението

Член 5

1. Държавите-членки определят дали с цел да се упражни правото на събиране на семейството, заявлението за влизане и пребиваване трябва да се подаде пред компетентните органи на заинтересованата държава-членка от кандидата или от член или членовете на семейството.

2. Заявлението се придружава от документни доказателства за семейната връзка и за спазването на изискванията на членове 4 и 6, а, където това е приложимо, и на членове 7 и 8, а също и от заверени копия на пътните документи на членовете на семейството.

Ако е целесъобразно, с цел да получат доказателства за съществуването на семейната връзка, държавите-членки могат да проведат интервю с кандидата и членовете на неговото семейство и да направят други проучвания, каквито сметат за необходими.

При разглеждане на заявление на партньор, с който кандидатът няма сключен брак, държавите-членки отчитат като доказателство за семейната връзка такива фактори като наличие на общо дете, предишно съжителство, регистрирано партньорство и всяко друго надеждно доказателствено средство.

3. Заявлението се подава и разглежда, докато членовете на семейството пребивават извън територията на държавата-членка, в която пребивава кандидатът.

Чрез дерогация, държавата-членка може при определени обстоятелства да приеме заявление, което е подадено, когато членовете на семейството вече са нейна територия.

4. Компетентните органи на държавата-членка писмено съобщават решението си на лицето, което е подало заявлението, веднага щом това бъде възможно и при всички случаи не по-късно от девет месеца след датата на подаване на заявлението.

При изключителни обстоятелства, дължащи се на комплексния характер на проучване на заявлението, срокът, предвиден в първата алинея, може да бъде удължен.

Решението за отказ на заявлението трябва да бъде надлежно мотивирано. Всяка последица от невзимане на решение до изтичане на срока, предвиден в първа алинея, се урежда от националното законодателство на съответната държава-членка.

5. При разглеждане на заявлението държавите-членки се ръководят от висшите интереси на малолетните и непълнолетните деца.

ГЛАВА IV

Изисквания за упражняване на правото на събиране на семейството

Член 6

1. Държавите-членки могат да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване на членове на семейството на основания, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.

2. Държавите-членки могат да оттеглят или да откажат да подновят разрешение за пребиваване на член на семейството на основания, свързани с обществения ред, обществената сигурност или общественото здраве.

Когато взима съответното решение, държавата-членка държи сметка освен предвиденото в член 17 за тежестта или характера на нарушението срещу обществения ред или сигурност, извършено от член на семейството, или за опасността, която може да представлява това лице.

3. Не може да бъде отказано подновяване на разрешението за пребиваване и не може да бъде разпоредено принудително отвеждане от територията от компетентния орган на заинтересованата държава-членка на единствено основание за настъпило заболяване или недъг след издаването на разрешението за пребиваване.

Член 7

1. При подаване на заявление за събиране на семейство заинтересованата държава-членка може да поиска от лицето, което е подало заявлението, да представи доказателство за това, че кандидатът разполага със:

- а) жилищни условия, считани за нормални за сравнимо семейство, живеещо в същия район и покриващи изискванията на общите здравни норми и нормите за безопасност, които са в сила във въпросната държава-членка;
- б) медицинска застраховка за всички рискове, които обикновено се покриват за нейните собствени граждани във въпросната държава-членка, за самия кандидат и членовете на неговото семейство.

в) стабилни и регулярни финансови ресурси, които са достатъчни, за да издържа себе си и членовете на своето семейство, без да прибягва до системата за социално подпомагане на възрастната държава-членка. Държавите-членки оценяват тези финансови ресурси с оглед характера им и тяхната регулярност и могат да вземат под внимание нивото на минималните национални възнаграждения или пенсии, а също и броя на членовете на семейството.

2. Държавите-членки могат да изискат от гражданите на трети страни да се придържат към мерките за интегриране в съответствие с националното законодателство.

Що се отнася до бежанците и/или членовете на семейство на бежанци по член 12, мерките за интегриране, предвидени в първата алинея, могат да се приложат само, след като въпросните лица получат разрешение за събиране на семейството.

Член 8

Държавите-членки могат да изискат кандидатът да е пребивавал законно на тяхна територия в течение на не повече от две години, преди членовете на неговото семейство да се присъединят към него.

Чрез дерогация, когато законодателството на държава-членка, отнасящо се до събиране на семейства, в сила към датата на приемане на настоящата директива, държи сметка за нейния капацитет за прием, държавата-членка може да предвиди период на изчакване, не по-дълъг от три години, между подаването на заявлението за събиране на семейството и издаването на разрешение за пребиваване на членовете на семейството.

ГЛАВА V

Събиране на семейства на бежанци

Член 9

1. Настоящата глава се прилага за събирането на семействата на бежанци, признати за такива от държавите-членки.

2. Държавите-членки могат да ограничат прилагането на настоящата глава само до бежанци, чиито семейни връзки предшестват влизането им на тяхна територия.

3. Настоящата глава не засяга разпоредби, предоставящи бежански статут на членове на семейството.

Член 10

1. Член 4 се прилага за дефиницията на членове на семейството с изключение на параграф 1, трета алинея от него, който не се прилага за децата на бежанци.

2. Държавите-членки могат да разрешат събирането на други членове на семейството, които не са посочени в член 4, ако същите се намират на финансова издръжка на бежанеца.

3. Ако бежанецът е непридружено малолетно или непълнолетно лице, държавите-членки:

а) разрешават влизането и пребиваването с цел събиране на семейството на негови родственици от първа степен по пряка възходяща линия, без да се прилагат изискванията на член 4, параграф 2, буква а);

б) могат да разрешат влизането и пребиваването с цел събиране на семейството на неговия законен настойник или всеки друг член на семейството, когато бежанецът няма родственици по пряка възходяща линия или такива родственици не могат да бъдат издирени.

Член 11

1. Член 5 се прилага спрямо подаването и разглеждането на заявлението, при условие че се спазва параграф 2 от настоящия член.

2. Когато един бежанец не може да представи официални документни доказателства за семейната връзка, държавите-членки взимат предвид други доказателства за съществуването на подобна връзка, които следва да се оценяват в съответствие с националното право.

Член 12

1. Чрез дерогация от член 7 държавите-членки не изискват от бежанеца и/или членовете на семейството му да представят във връзка с молби, отнасящи се до членовете на семейството, визирани в член 4, параграф 1, доказателства, че бежанецът изпълнява изискванията на член 7.

Без да се засягат международните задължения, когато събирането на семейството е възможно в трета страна, с която кандидатът и/или член на семейството има специални връзки, държавите-членки могат да изискат да бъдат представени доказателствата, посочени в първата алинея.

Държавите-членки могат да изискат бежанецът да покрива изискванията на член 7, параграф 1, ако заявлението за събиране на семейството не е подадено в рамките на период от три месеца след предоставянето на статута на бежанец.

2. Чрез дерогация от член 8 държавите-членки не изискват от бежанеца да е пребивавал на тяхна територия в течение на определен период от време, преди членовете на семейството му да се присъединят към него.

ГЛАВА VI

Влизане и пребиваване на членове на семейството

Член 13

1. Веднага щом бъде прието заявлението за събиране на семейството, заинтересованите държави-членки разрешават влизането на члена или членовете на семейството. В тази връзка заинтересованата държава-членка предоставя на подобни лица всякакви улеснения, за да получат изискуемите визи.

2. Заинтересованите държави-членки предоставят на членовете на семейството първо разрешение за пребиваване за срок, не по-малък от една година. Това разрешение за пребиваване може да бъде подновено.

3. Срокът на валидност на разрешенията за пребиваване, предоставени на членове на семейството, по принцип не може да надхвърли датата на изтичане на валидността на разрешението за пребиваване, притежавано от кандидата.

Член 14

1. Членовете на семейството на кандидата имат право, съответствашо с това на кандидата, на:

- a) достъп до образование;
- b) достъп до работа и самостоятелна дейност;
- в) достъп до професионална ориентация, начално и последващо професионално обучение и преквалификация.

2. Държавите-членки могат да определят в съответствие с националното си законодателство условията, при които членовете на семейството работят наемна работа или упражняват свободна професия. Тези условия предвиждат срок, който при никакви обстоятелства не бива да надвишава 12 месеца, по време на който държавите-членки могат да проучат състоянието на техния пазар на труда, преди да разрешат на членовете на семейството да работят наемна работа или да упражняват свободна професия.

3. Държавите-членки могат да ограничат достъпа до наемна работа или самостоятелна дейност на родственици от първа степен по пряка възходяща линия или на пълнолетни несклучили брак деца, спрямо които се прилага член 4, параграф 2.

Член 15

1. Най-късно след пет години пребиваване и при условие, че членът на семейството не е получил разрешение за пребиваване по причини, нямащи отношение към събирането на семейството, съпругът или несклучилият брак партньор и дете, достигнало пълнолетие, имат право, ако е необходимо — след подаване на съответно заявление, на самостоятелно разрешение за пребиваване, независимо от това на кандидата.

Държавите-членки могат да ограничат предоставянето на визираното в първата алинея разрешение за пребиваване само до брачния или несклучилия брак партньор в случай на прекъсване на семейната връзка.

2. Държавите-членки могат да издават самостоятелни разрешения за пребиваване на пълнолетни деца и родственици по права възходяща линия, спрямо които се прилага член 4, параграф 2.

3. В случай на овдовяване, развод, физическа раздяла или смърт на родственици от първа степен по пряка възходяща или низходяща линия може да се издаде самостоятелно разрешение за пребиваване, ако е необходимо — след подаване на съответно заявление, на лица, които са влезли с цел събиране на семейството. Държавите-членки създават разпоредби, осигуряващи

предоставянето на самостоятелно разрешение за пребиваване в случай на особено затруднено положение.

4. Условията, приложими спрямо предоставянето и срока на самостоятелното разрешение за пребиваване, се уреждат от националното право.

ГЛАВА VII

Санкции и обжалване

Член 16

1. Държавите-членки могат да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или ако е целесъобразно, да оттеглят или откажат да подновят разрешение за пребиваване на член на семейството, при следните условия:

- a) когато не са изпълнени или престанат да се изпълняват условията, определени в настоящата директива.

При подновяване на разрешението за пребиваване, ако кандидатът не разполага с достатъчно финансови ресурси, без да прибегва до системата за социално подпомагане на държавата-членка, както е предвидено в член 7, параграф 1, буква в), държавата-членка взема под внимание приноса на членовете на семейството за доходите в домакинството;

- b) когато кандидатът и членовете на неговото семейство не живеят или престанат да живеят реален съпружески или семеен живот;
- в) когато се установи, че кандидатът или несклучилият брак партньор е сключил брак или има стабилна дълготрайна връзка с друго лице.

2. Държавите-членки могат също така да отхвърлят заявление за влизане и пребиваване с цел събиране на семейството или да оттеглят, или откажат да подновят разрешенията за пребиваване на членовете на семейството, ако се установи, че:

- a) е използвана фалшива или заблуждаваща информация или фалшиви, или подправени документи, или чрез измама, или с други незаконни средства;
- b) бракът, партньорството или осиновяването са сключени с единствената цел да се даде възможност на заинтересованите лица да влязат или да пребивават в държава-членка.

При извършване на оценката по този въпрос държавите-членки могат да обърнат специално внимание на обстоятелството, че бракът, партньорството или осиновяването са сключени, след като кандидатът е получил своето разрешение за пребиваване.

3. Държавите-членки могат да оттеглят или да откажат да подновят разрешението за пребиваване на член на семейството, когато изтече срокът на пребиваването на кандидата, а членът на семейството все още не се ползва с автономно право на пребиваване по смисъла на член 15.

4. Държавите-членки могат да направят специална проверка, когато има достатъчно основания да се подозира, че е налице измама или брак, партньорство или осиновяване по сметка, така както е предвидено в параграф 2. Специална проверка може също така да се направи по повод на подновяване на разрешение за пребиваване на членове на семейството.

Член 17

Държавите-членки надлежно държат сметка за характера и солидността на семейните връзки на лицето и продължителността на пребиваването му в държавата-членка, както и за съществуването на семейни, културни и социални връзки със страната му на произход, в случай на отхвърляне на заявление, оттегляне или отказ за подновяване на разрешение за пребиваване, а също и в случай на постановяване на мярка за принудително отвеждане на кандидата или на членовете на неговото семейство.

Член 18

Държавите-членки гарантират правото на кандидата и/или на членове на неговото семейство да оспорят по законно установения ред решенията, с които е отхвърлено заявлението за събирането на семейство или не е подновено, или е оттеглено разрешението за пребиваване.

Производството и компетенциите, в съответствие с които се упражнява визираното в първата алинея право, се определят от заинтересованите държави-членки.

ГЛАВА VIII**Заключителни разпоредби****Член 19**

През определени интервали от време и за пръв път не по-късно от 3 октомври 2007 г., Комисията докладва пред Европейския парламент и пред Съвета за прилагането на настоящата директива

в държавите-членки и предлага, ако е необходимо, нужните изменения. Тези предложения за изменения приоритетно се отнасят до членове 3, 4, 7, 8 и 13.

Член 20

Държавите-членки привеждат в действие законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива, не по-късно от 3 октомври 2005 г. Те незабавно информират Комисията за това.

Когато държавите-членки приемат тези мерки в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 21

Настоящата директива влиза в сила в деня на публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Член 22

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договора за създаване на Европейската общност.

Съставено в Брюксел на 22 септември 2003 година.

За Съвета
Председател
F. FRATTINI